

הוועדות המקצועיות ליד מכוני התערובת

קביעת „מדיניות“

יש בעיות רבות בהרכבת תערובות מזון מרוכז שאינן בעיות מקצועיות טהורות אלא יותר בעיות כלכליות, בעיות הנובעות מגישה שונה ואולי אף בעיות של „טעם וריח“. במקרים אלה רצוי שהמכון ינהג לפי רצון לקוחותיו (או, לפחות, רוב לקוחותיו), ונביא דוגמאות אחדות של בעיות כאלה.

א. קיימות שתי מגמות, שלעיתים הן מנוגדות זו לזו. האחת — להשתדל ולהכין תערובות מזון מרוכז „טובות“ או „עשירות“ ככל האפשר, והאחרת — להזיל את מחיר טונה התערובת ככל האפשר. המגמה המקצועית צריכה להיות ייצור התערובות היעילה ביותר, כלומר תערובת שתספק את כל הצרכים, ובה יחידת המזון, יחידת החלבון ויתר החומרים מסופקים בצורה הזולה ביותר. יש למצוא את שביל הזהב בין אלה, ולמצוא את הרכבי התערובות שתהיינה המתאימות לצרכי המשקים המשתמשים בתערובות אלה ויתנו את ההכנסה המכסימלית לחקלאים.

ב. המכון מוגבל במספר סוגי התערובות שהוא יכול לייצר באופן סדיר. ייצור תערובות נוספות מקשה על המכונים וגם מייקר את התערובות. יש למצוא את הפשרה בין הרצוי והמציוי ולקבוע את מינימום התערובות הדרושות לכל סוג של בעלי-חיים. אף חייבים לקבוע תחום לסוגי התערובות השונות, כגון מה צריכה להיות התערובת העשירה ביותר בחלבון והדלה ביותר בחלבון. ג. אין אחדות דעות לגבי השימוש בסוגי מספוא שונים — ללא קשר עם מחירם. יש המעדיפים סוג זה או אחר של כוספות, גרגרים וחומרים אחרים.

ד. אין המלצות חד-משמעיות לגבי שימוש בחומרים, שיש הזוקפים לזכותם תכונות מיוחדות כגון השפעה טובה על הגדילה או על תנובת חלב, או תכולת גורמים בלתי מוגדרים כגון קמח אספסת, חומרי קורט וחומרים שונים אחרים המצויים בשוק המספוא. ההחלטה אם להשתמש בהם ובאיזון כמות צריכה לבוא מצד נציגי

מכוני התערובות הגדולים הם כבר חלק מה„נוף“ החקלאי שלנו, ומספקים יותר ממחצית תערובות המזון המרוכז המיוצרות בארץ. החשיבות הרבה של המכונים לגבי הונת בעלי-החיים בכלל והבקר בפרט מחייבת שיתוף-פעולה מלא בינם ובין לקוחותיהם. חלק מהמכונים מקיימים שיתוף פעולה זה על-ידי ועדות מקצועיות לתערובות מזון מרוכז לענפים השונים, וועדות אלה מתכנסות באופן סדיר. במכונים אחרים אין כלל ועדות, או שהוועדות הקיימות פגישותיהן אינן סדירות.

לשם מה, בכלל, דרושות ועדות אלה? הרי למכונים אנשי-מקצוע משלהם, והללו מתייעצים עם אנשי-מקצוע שונים בארץ ונעזרים במחשבים אלקטרוניים. למעשה אין הדבר כך, ובהמשך דברי אנסה לעמוד על תפקיד הוועדות המקצועיות, שפעילותן התקינה חשובה לכל מכון תערובות.

קשר עם הציבור

רוב המכונים הגדולים הם מפעלים קואופרטיביים, השייכים לציבור שלו הם מספקים את תערובות המזון המרוכז ומנוהלים על-ידי נציגיו. הניסיון בארץ מוכיח, שלמפעלים קואופרטיביים גדולים קשה מאוד לשמור על הקשר הבלתי-אמצעי עם ה„בעלים“ שלהם, והתוצאה — טענות ומענות רבות. לשם פעילות תקינה חייב מכון תערובות לשמור על קשר הדוק עם „לקוחותיו“. ה„לקוח“ חייב לדעת ולהרגיש שרוצים את טובתו, שמתחשבים בדרישותיו, משתדלים ללכת לקראתו ולעזור לו. עליו לדעת, שיש לו נציגים המעורים בנעשה בענף, שדבריהם נשמעים ומתחשבים בדרישותיהם. מצד שני חשוב גם להנהלת מכוני התערובות לקבל באופן סדיר אינפורמציה על הנעשה במשקים, כדי שתוכל להתאים את התוצרת לצרכים המשתנים ולתקן ליקויים שנתגלו. טוב גם שציבור הלקוחות יהיה מצוי בבעיותיו של המכון, ובכך יימנעו טענות בלתי מוצדקות.

סכומים נכבדים למחקר, וליד חלק מהם גם תחנות לניסויים. בארץ אמנם ממומנים ניסויים על-ידי לשכת מכוני התערוכות, אבל קנה-המידה שלהם קטן יחסית ובשום אופן אינו מספק את הצרכים. לכן חייבות הוועדות גם ליוזם עריכת מחקרים לשם יעול ושיפור תערוכות המזון המרוכז בארץ למען הגדלת הרווחיות בחקלאות.

סיכום

פעולה תקינה של ועדות מקצועיות לענפים השונים, ליד מכוני התערוכות — חשובה מאוד ומוסיפה הרבה לפעולה תקינה של המכונים. ועדות אלה הן חוליות-קשר חשובות של המכון עם ציבור לקוחותיו, שכן הן מאפשרות הכנת תערוכות המתאמות לרצון הלקוחות, ועם זאת הן משמשות להפצת אינפורמציה וידע מקצועי של המכון לציבור לקוחותיו. ועדות אלה צריכות להיות גם חוליית-קשר עם יתר הגורמים הפועלים בשדה, כגון המדריכים והרופאים הווטרינריים, ולהביא לידי גישה אחידה לגבי השימוש בתערוכות המזון המרוכז שמייצר המכון. ועדות אלה יכולות גם לשפר ולייעל את תערוכות המזון המרוכז על-ידי ייזום מחקר בתחום זה. נסיון המכונים שלידם פועלות ועדות מקצועיות באופן סדיר מוכיח את התועלת הרבה שבהן גם למכוני התערוכות וגם ללקוחותיהם.

בנימין לב

האגף לבע"ח, שה"מ, משרד החקלאות

הצרכנים עצמם. חומרים אלה בדרך-כלל מייקרים את תערוכות המזון המרוכז, וקיימת השאלה מהו המחיר שמוכנים לשלם תמורת הספק שמא חומרים מסוימים יש להם בכל זאת ערך מוסף.

החלפת ידע מקצועי והדרכה

המכונים הגדולים בחו"ל מעסיקים בדרך-כלל גם צוות נכבד למדי של מדריכים, שתפקידם להדריך את החקלאים בשימוש בתערוכות, ומצד שני — גם לשמוע את טענותיהם ובקשותיהם. מדריכים אלה הם חוליית הקשר בין הצרכן לייצרן — בשני הכיוונים.

בארץ נעשית ההדרכה בעיקר על-ידי מדריכי שירות ההדרכה והמקצוע. כדי שמדריכים אלה יוכלו לפעול כראוי וכדי למנוע סתירות ואי-הבנות, רצוי להפגיש מפעם לפעם את הגורמים השונים — כלומר, היצרן, נציגי הצרכנים והמדריכים — לשם בירור הבעיות, לשם מסירת אינפורמציה על הנעשה, ובעיקר לשם קביעת גישה אחידה עד כמה שאפשר להרכיבי התערוכות ולשימוש בהן. בפגישות אלה (ישיבות הוועדות המקצועיות) טוב שישתתפו גם רופא וטרינרי ואנשי מחקר; אנשי המחקר — כדי למסור על החידושים בתחום ההזנה, והרופא הווטרינרי — כדי לוודא שהתערוכות אמנם תואמות את צרכי בעלי-החיים מבחינת בריאותם.

מכונים המעוניינים בהדרכה יעילה לגבי השימוש בתערוכות שהם מייצרים — חייבים לספק למדריכים את האינפורמציה על התערוכות וגם להתחשב בדעתם לגבי טיב התערוכות.

ייזום מחקר

תערוכות המזון המרוכז מהווה כ-70% מהמזון המוגש ברפת ועולה למשק הבקר קרוב ל-100 מיליון לירות בשנה. ייעול והוזלה של מרכיבי זה של תשומת הענף עשויים לסייע הרבה להגברת רווחיותו. אי-אפשר להעתיק באופן עיי-וור חידושים שונים מחו"ל, ללא בדיקתם המוקדמת בתנאי הארץ — שלא לדבר על מחקר עצמאי בבעיות חיוניות של הזנת הבקר, המיוחסות לתנאינו. מכוני התערוכות בחו"ל מקציבים

הצעה להקמת מרכז ארצי להקפאת זירמה

ההנהלה המורחבת של אגודת „און" התכנסה יחד עם באי-כוח השירות להזרעה מלאכותית לדיון משותף בהצעה להקמת מרכז ארצי להקפאת זירמה. ההצעה נתקבלה עקרונית, וההנהלות המצומצמות ידונו בפרטי הביצוע.